

МІЖНАРОДНИЙ БІЗНЕС

Морозов В.С.*

ОПОДАТКУВАННЯ РОЗВАЖАЛЬНОГО БІЗНЕСУ У ФРН

До основних видів податків, що застосовуються у сфері розважального бізнесу у Німеччині (щорічний обсяг податкових стягнень на початку 2011 р. – на рівні 3,5 млрд. євро) [6, с. 10-11], слід віднести податок з розважальних заходів, податок з казино, податок з тоталізатора та лотерей, а також податок зі спортивних парі.

Податок з розважальних заходів (нім. Vergnügungsteuer), за своєю суттю і змістом, є місцевим податком, яким обкладаються розважальні заходи, що проводяться в громадах, та які зазначені у відповідних законах, що стосуються даного виду податку. До таких заходів належать, передусім, танцювальні заходи, демонстрація кінофільмів і утримання ігрових та розважальних автоматів.

Платником податків виступає організатор заходів або власник ігрових та розважальних автоматів. Базою оподаткування служать або ціна та кількість проданих вхідних квитків, або паушальні суми, що визначаються за типовими критеріями, наприклад, відповідно до розміру приміщення або ціни придбання ігрових та розважальних автоматів. Причому, як правило, на відповідний апарат встановлюються мінімальні суми. Крім того, автомати поділяються на виграшні та без виграшу. Приймається до уваги й місце розташування автоматів (в ігрових залах або в інших місцях) [2, с. 12].

Регуляторною основою стягнення даного виду податку є закони про муніципальні збори або закони про податок з розважальних заходів федеральних земель, а також відповідні устави громад і, зокрема, специфічні закони (наприклад, стосовно податку на доходи від ігрових автоматів). Податок стягується громадами, яким і належать його грошові надходження.

Податки з розважальних заходів виникли у ФРН як цільові збори для фінансування бідних верств суспільства. З цією метою середньовічні міста спочатку запровадили збори з ігрового бізнесу (податок з тоталізатора та лотерей, податок зі спортивних парі). З розширенням бази оподаткування предметів розкоші у 17-18 ст. до даного переліку були також включені й інші публічні «розваги», стосовно яких Пруське загальне земельне право 1794 р. надало громадам право на здійснення оподаткування в інтересах допомоги бідним [4, с. 302].

В рамках розвитку законодавства про піклування над бідними в 1796 р. у Гамбурзі, в 1810 р. у Любеку, в 1814 р. у Бремені, в 1840 р. у Саксонії та в 1869 р. у Баварії були запроваджені спеціальні Положення про оподаткування більярдних залів, кегельбанів, балів, маскарадів, вистав, театральної та концертної діяльності тощо. У Пруському «Законі про муніципальні збори» 1893 р. спеціально підкреслювалося: «Громадам дозволяється опо-

* доцент кафедри міжнародного бізнесу Інституту міжнародних відносин Київського національного університету імені Тараса Шевченка

даткування розважальних заходів, включаючи музичні та декламаційні виконання, а також виставки пересувних художників» [5, с. 387].

Фінансові проблеми після Першої світової війни змусили Імперію на основі «Закону про податки земель» 1920 р. та з метою забезпечення бюджетного вирівнювання між громадами запровадити для останніх обов'язок стягувати податок з розважальних заходів. З цією метою у 1921 р. Радою імперії – як представницьким органом земель – були затверджені однакові положення [7, с. 18].

З 30-х рр. минулого століття все більшу роль став відігравати також «збір з кінематографа» як окремих різновид податку з розважальних заходів. У 50-ті роки ХХ ст. він, однак, втратив значення у зв'язку з поширенням телебачення, а також внаслідок різного роду виключень [2, с. 9].

Останнім часом все більш вагомого значення набуває оподаткування ігрових та розважальних автоматів. Цей податок покликаний вплинути на заснування та експлуатацію ігрових залів з точки зору забезпечення громадського порядку та соціальної політики.

Бюджетні надходження від податків з розважальних заходів збільшились з 267 млн. євро у 2000 р. до майже 500 млн. євро на початку 2011 р. [6, с.10-11].

Податок з казино (нім. Spielbankabgabe) являє собою податок особливого виду, що стягується з підприємства-оператора казино замість звичайних окремих податків. Податок сплачується оператором публічного казино.

Даний податок обраховується, виходячи з валового виторгу від ведення ігорного бізнесу, тобто, - з щоденного сальдо ставок та виграшів гравців. Як правило, він становить 80% валового виторгу від здійснення ігорного бізнесу [4, с. 304].

Регуляторну основу податку з казино, передусім, складає «Постанова про казино» від 27 липня 1938 р. Крім того, діють відповідні закони федеральних земель про заснування та діяльність казино [7, с. 18].

Податок з казино перераховується казино до кас, що визначаються компетентними органами земель. Даний процес є достатньо прозорим та спрощеним, оскільки ігрова діяльність перебуває під постійним податковим наглядом.

Фіскальне «залучення» ігорного бізнесу в Німеччині виникло в період процвітання середньовічних міст. Наприклад, у Франкфурті-на-Майні у 1390-1463 рр. існував ігорний будинок для гри в кості, доходи якого безпосередньо надходили до міської скарбниці. У Нюрнберзі на той час працювало майже 3,6 тис. відповідних ігрових місць, що підлягали оподаткуванню. Відповідно до бюджетного звіту міста Швебиш Халл, «збори від ведення ігорного бізнесу» у 1422-1423 рр. склали приблизно 10% від усіх міських доходів. У 1873 р. ігорні будинки (казино) на території імперії були заборонені, а відповідно до Імперського закону від 14 липня 1933 р. їхня діяльність знову була дозволена при дотриманні певних умов [2, с. 14].

Механізм оподаткування був врегульований найпростішим способом – за допомогою впровадження паушального податку з казино, що для казино «покриває» як податки на доходи, майно та з обороту, так і податок з лотерей, а також податок з корпорацій. Після набрання чинності «Основного закону» надходження податку з казино належать до компетенції федеральних земель.

Бюджетні надходження від податку з казино зменшились з 773 млн. євро у 2000 р. до майже 368 млн. євро на початку 2011 р. [6, с.10-11].

Податок з тоталізатора та лотерей (нім. Rennwett- und Lotteriesteuer), податок зі спортивних парі (нім. Sportwettsteuer). Дані види податків федеральних земель пов'язані з оборотом, що виникає в результаті прагнення людей до азартних ігор. Слід зазначити, що виграші не підлягають оподаткуванню.

Податок з тоталізатора стягується зі ставок, зроблених з приводу перегонів, на тоталізаторі або у букмекера. Податком з лотерей обкладаються лотереї та розіграші, проведені у ФРН. До них, поряд з державною лотереєю «Классенлотері», належать «Цаленлотто» і, як правило, «Футбол-Тото». Податком обкладаються також іноземні лотерейні квитки, якщо вони обертаються в межах країни [1, с. 72].

Всі розважальні заходи, що підлягають оподаткуванню з тоталізатора та лотерей, а також зі спортивних парі, повинні бути зареєстровані організатором у компетентній податковій інспекції. Для регулярно-повторюваних заходів допускається застосування системи обліку. Податкова інспекція обчислює суму нарахованого податку у податковому повідомленні, що направляєється у письмовому вигляді.

Базою оподаткування є ставки, зроблені учасниками чи гравцями, а в лотереях – т.зв. планова ціна всіх лотерейних квитків.

Як податок з тоталізатора, так і податок з лотерей, а також податок зі спортивних парі становить у підсумку 162/3% від податкової бази. Щодо іноземних лотерейних квитків ставка податку становить 0,25 євро на кожне євро планової ціни [3, с. 240].

Регуляторною основою стягнення податку з тоталізатора та лотерей є закон «Про тоталізатори та лотереї» від 8 квітня 1922 р. (нім. RennLott) з урахуванням відповідних змін. Крім того, дійсними є Положення по застосуванню закону «Про тоталізатори та лотереї» та інші постанови [5, с. 389].

Податок зі спортивних парі, що стягується в окремих федеральних землях, спирається на положення федеральних земельних законів. Дані податки стягуються федеральними землями на користь дохідної частини бюджету, до яких вони й надходять.

Лотереї у формі розіграшу срібних предметів або інших матеріальних виграшів з метою фінансування суспільних завдань проводилися у зв'язку з важкими ситуаціями у 1470 р. в Аугсбургу, у 1477 р. в Ерфурті, у 1487 р. у Нюрнберзі, у 1502 р. у Кьольні та у 1521 р. в Оснабрюку. У 1610 р. з Голландії до Гамбургу надійшла касова лотерея, а з Італії у 1751 р. через Відень і у 1763 р. через Берлін у Німеччину надійшло «Цаленлотто» [3, с. 256].

Фіскальний механізм використання лотерей, що став у 18 ст. лотереєю регалією земельних князів і використовувався частково за допомогою акцизів, у 19 ст. перейшов до окремих німецьких земель. Імперський закон «Про гербовий збір» 1881 р. запровадив єдиний на території Імперії гербовий збір у формі скріплення лотерейних квитків офіційною печаткою.

Починаючи з 1891 р., були запроваджені лотерейні квитки для перегонів. У зв'язку зі стягненням даного виду податку з підприємств, що організують парі на тоталізаторі (за автоматизованою системою для швидкого встановлення квоти виграшу), податок з парі на перегонах називається «податком з тоталізатора». На основі закону «Про тоталізатори та лотереї» 1922 р. була сформована сучасна форма оподаткування [5, с. 384].

Після Другої світової війни система оподаткування поширилася на футбольні парі, після того як у 1948 р. Баварія, першою з німецьких федеральних земель, дозволила застосування підприємств з оформлення футбольних парі, а «Футбол-Тото» поширилося на всі інші землі ФРН.

Бюджетні надходження від податку з тоталізатора та лотерей на початку 2011 р. склали 1,7 млрд. млрд. євро [6, с. 10-11].

Список використаної літератури:

1. Albers N. Struktur und ökonomische Beurteilung des Sportwettenmarktes Deutschland // Gebhardt I., Grüsser-Sinopoli S.M. (Hrsg.): Glückspiel in Deutschland. - Berlin, 2008. – S. 56-92.

2. Arendts M. Europäisches Glücksspielrecht: Das Jahr der Entscheidungen – Die beim EuGH anhängigen Vorlageverfahren zu Wetten und Glücksspielen // Zeitschrift für Wett- und Glücksspielrecht. - №5 (1). – 2010. - S. 8-16.
3. Beckert J., Lutter M. Wer spielt Lotto? Umverteilungswirkungen und sozialstrukturelle Inzidenz staatlicher Lotteriemärkte // Kölner Zeitschrift für Soziologie und Sozialpsychologie. - №60 (2). – 2008. – S. 233-264.
4. Bühringer G. et al. Pathologisches Glücksspiel in Deutschland: Spiel- und Bevölkerungsrisiken // Sucht. - Vol. 53. - №5. – 2007. – S. 296-308.
5. Ennuschat J. Rennwett- und Lotteriegesezt // Dietlein J., Hecker M., Ruttig M. Glücksspielrecht. Glücksspielstaatsvertrag, § 284 StGB, §§ 33c ff. GewO, SpielVO, RennwLottG. – Kommentar. C.H. Beck. – München, 2008. – S. 381-393.
6. Rebeggiani L. Deutschland im Jahr Drei des GlüStV. Reformvorschläge zur Regulierung des deutschen Glücksspielmarktes. – Gutachten. – Im Auftrag des Deutschen Lottverbandes e.V. (DLV). – Leibniz Universität Hannover, 2010. – 46 S.
7. Walker D. Ongoing Challenges in Research on Social Costs of Gambling // Coryn T. et al. (Hrsg.): Economic Aspects of Gambling Regulation: EU and US Perspectives. – Leiden/Boston, 2008. – pp. 13-29.